Koskiluokitusjärjestelmä
Suomen Kanoottiliitto

Koskiluokat

Kosket luokitellaan kuuteen vaikeusluokkaan (I…VI) ja mahdottomaan (X). Jo I luokassakin täytyy muistaa, että koskessa on **aina** tietty perusvaarallisuus. **Erämaassa, jossa avun saaminen on vaikeaa pitkän matkan takia, kannattaa jokaisen kosken luokkaa korottaa yhdellä**, ennenkuin päättää sen laskemisesta.

Luokka I: helppo
Reitti on leveä ja näkyy kanootista hyvin. Helppoja esteitä ja pientä aallokkoa. Eskimon teko ei ole vaarallista, eikä uiminen. Sopii aloittelijoille, eikä vaadi koskikalustoa. Valtaosa Suomen koskista.

Luokka II: vaikeahko
Reitti on leveä, mutta katoaa välillä näkyvistä, joten kokemattomien on hyvä suorittaa tiedustelu rannalta. Aallokkoa ja pieniä stoppareita ja könkäitä, mutta helposti melottavissa. Akanvirtoja. Eskimo yleensä helppo, eikä uiminenkaan aiheuta kuin mustelmia.

Luokka III: vaikea
Reitti ei näy kunnolla meloessa, joten tiedustelu rannalta on tarpeen. Reitti on mutkikas ja vaatii taitoa. Aallokko on korkeaa ja kaatuu avokanoottiin sisälle, joten on käytettävä ilmapusseja. Retkikajakilla ei oikein pärjää, täytyisi olla koskikajakki, etenkin stoppareissa ja akanvirroissa. Uiminen ei vielä vaarallista, ja pelastaminen on helppoa. Tosin pelastuspartiot kannattaa järjestää etukäteen. Ei sovi kokemattomille.

Luokat IV..VI: kokeneille
Näissä luokissa on yhä kiristyviä vaatimuksia kokeneille melojille. Melominen vaatii vakavaa asianharrastusta ja erikoiskalustoa.

Luokittelemattomat kosket
Virtaavissa vesissä on runsaasti luokittelemattomia virtapaikkoja. Se ei tarkoita sitä, etteivätkö ne voisi aiheuttaa vaaratilanteita. Tyypillisiä luokittelemattomia kohtia ovat pienet kosket, pyörteet, nivat ja sahit. Varsinkin voimakkaasti virtaavissa vesissä voimakkaat pyörteet ovat aiheuttaneet monen kanootin kaatumisen. Mela menee pyörteen voimasta arvaamatta kanootin alle tai tasapaino muuten horjuu kanootin äkillisesti kääntyessä pyörteen voimasta.

Kosken luokittaminen

Koski luokitellaan jokea alaspäin mahdollisimman turvallista ja helppoa reittiä pitkin. Kosken luokka ilmoitetaan aina reitin pahimman kohdan mukaisesti. Ne kosken kohdat, joihin selvästi ei voi mennä tahtomattaan, voivat olla luokitukseltaan korkeampiakin, mutta eivät vaikuta kosken luokitukseen, vaan mainitaan erikseen.

Koskiluokitus on monimutkainen monesta muuttujasta ja tekijästä eri painotuksin muodostuva kokonaisuus. Mikäli koskessa on huomattava kivi, pieni saari tai muu selvä jakaja, voidaan koski jakaa vasempaan ja oikeaan haaraan ja luokitella molemmat puolet erikseen. Luokkien lisäksi voidaan käyttää myös + ja – -merkkejä kertomaan, onko koski luokassaan vaikea vai helppo. Korkeasta luokituksesta huolimatta voi koskessa olla lähes tasainen, helppo "rosvoreitti", josta selviää huolellisen ennakkotutkimuksen avulla. Kokemattoman melojan on syytä tutkia kosket etukäteen II luokasta alkaen.

Koskiluokituksen muuttuessa veden korkeusvaihtelun ja virtaaman mukaan, voidaan luokitus ilmoittaa myös vaihtelevaksi II–III. Huipputulvalla ja poikkeuksellisissa tilanteissa voi luokan jäljessä olla tarkennus myös suluissa II (III). Suluissa olevasta luokasta kerrotaan tarkemmin sanallisesti luokituksen yhteydessä.

Sanallisessa selvityksessä kerrotaan myös muista tekijöistä kuten padoista, silloista ja vaijereista. Yksittäisiä, usein keinotekoisia vaarapaikkoja merkitään yhdestä kolmeen huutomerkillä. Huutomerkit ilmaisevat vaaraan joutumisen todennäköisyyttä ja seurausten vakavuutta:

! vaarallinen paikka
!! epäonnistumisen riski ja seuraukset on kaikkien otettava hyvin vakavasti
!!! hengenvaarallinen paikka, vaaratilanteen välttäminen on huippumelojallekin hyvin vaikeaa

Usein kerrotaan myös kosken pituus ja pudotuskorkeus. Lyhyellä matkalla paljon pudotusta kertoo jo suoraan, että koskesta löytyy korkeastikin luokiteltuja kohtia. Jotkut paikat vaikeutuvat veden vähetessä ja toiset taas helpottuvat. Luokitusta ilmoitettaessa olisikin hyvä aina tarkistaa luokitusajankohta, vedenkorkeus ja luokituksen jälkeen tapahtuneet muutokset.

Esimerkkeinä koskiluokista voidaan mainita Kymijoen Ahvionkylän Martinkoski, joka on varsin monelle melojalle tuttu Ahvion koskena.

Vasemmanpuoleisen päähaaran luokka on I–I+ (II) eli normaali vedellä koski on luokassa I–I+ ja voi olla joskus suuremmalla virtaamalla luokassa II. Ahvio on aloittelijalle hyvä paikka opiskella koskimelonnan saloja.

- Lieksajoki Neitikoski II–II+ ! Korkealla vedellä stoppari häviää.
- Oulankajoki Kiutaköngäs V/VI eli koko koskijaksolle on annettu vedenkorkeudesta riippuen luokka V tai VI.
- Kitkajoki Jyrävä VI eli luokiteltu hengenvaaralliseksi paikaksi.

(Perustuu Suomen Kanoottiliiton turvaryhmän tilaamaan Pekka Tyllilän v. 1995 laatimaan 25 -sivuiseen "Jokimelontareittianalyysin ja koskiluokittelun perusteita"-asiakirjaan ja sen liitteena oleva "Koskiluokkien suhde" -taulukkoon.)

KOSKILUOKKIEN SUHDE

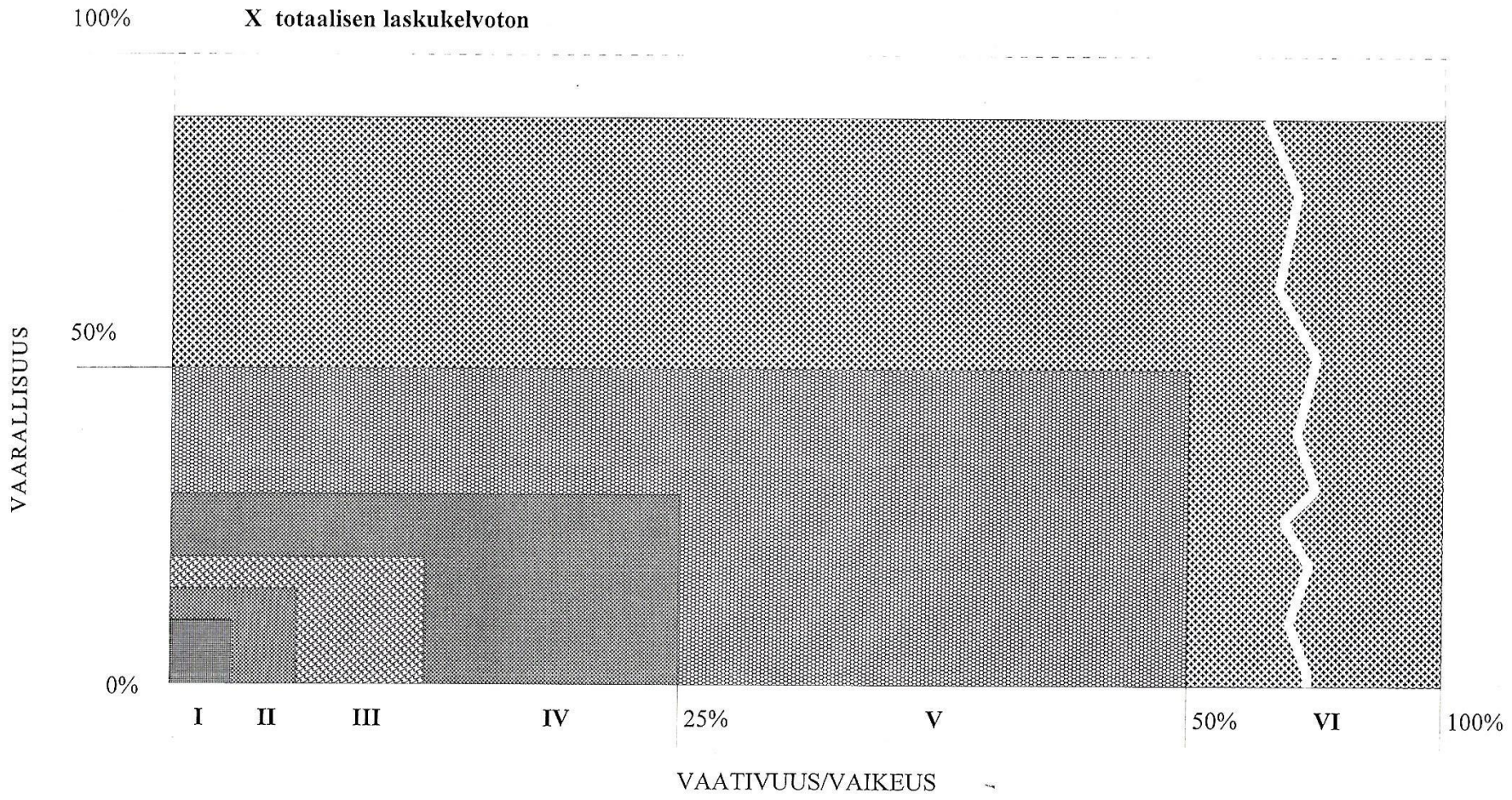

© COPYRIGHT Jussi Lehtonen